

Exodus 23:5

פִּי־תִרְאֶה חֲמֹר שֶׁנֶּאֱדָר רֵבִץ תַּחַת מְשָׁאוֹ וְהִדְלִף מֵעֹזֵב לוֹ עֹזֵב תִּעְזֹב עִמּוֹ

Verse 5 If you see the donkey of your hater sprawled beneath its burden

And you would refrain from assisting him,

Assist, yes, assist with him.

Mishnah Baba Mezia 2:10 (Rabbi Judah the Prince, Land of Israel, ~200CE)

פָּרַק וְטָעַן, פָּרַק וְטָעַן, אֶפְלוֹ אֲרֻבָּעָה וְחֲמִשָּׁה פְּעָמִים, חֲזֵב, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג) עֹזֵב תִּעְזֹב.

הִלָּךְ וַיָּשֵׁב לוֹ וְאָמַר, הוֹאִיל וְעָלִיד מְצוּהָ, אִם רְצוֹנָךְ לְפָרֵק פָּרַק, פְּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר, עִמּוֹ.

אִם הָיָה זָקֵן אוֹ חוֹלָה, חֲזֵב. מְצוּהָ מִן הַתּוֹרָה לְפָרֵק, אֲבָל לֹא לְטָעַן. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִף לְטָעַן.

If one unpacked and repacked, unpacked and repacked, even four or five times,

He or she is still obligated to assist, as it says **azov ta'azov** Assist, yes, assist. (Ex 23:5)

If the owner went and sat down and said:

“Since the *mitzvah* is upon you, if you desire to unpack, unpack!”

Then the one who might assist is exempt, for the verse says “with him” (Ex 23:5)

If the owner is old or sick, then he is obligated.

It is a *mitzvah* from the Torah to unpack, but not to repack.

Rabbi Shimon says: Also to repack.

Gemara Baba Mezia 32a (Babylonian Talmud, Iraq, 3rd-6th centuries CE)

מְצוּהָ מִן הַתּוֹרָה לְפָרוֹק אֲבָל לֹא לְטָעוֹן: מֵאִי אֲבָל לֹא לְטָעוֹן אֵילִימָא אֲבָל לֹא לְטָעוֹן כֻּלָּל

מֵאִי שֶׁנֶּאֱמַר דְּכִתִּיב עֹזֵב תִּעְזֹב עִמּוֹ טַעֲנָה נְמִי הַכְּתִיב (דְּבָרִים כב, ד) הַקָּם תִּקֵּם עִמּוֹ

אֲלֵא מְצוּהָ מִן הַתּוֹרָה לְפָרוֹק בְּחֵנִם וְלֹא לְטָעוֹן בְּחֵנִם אֲלֵא בִשְׂכָר רַ״שׁ אוֹמֵר אִף לְטָעוֹן בְּחֵנִם

Mishnah: IT IS A *MITZVAH* FROM THE TORAH TO UNPACK, BUT NOT TO REPACK.

What is meant by “BUT NOT TO REPACK”? Does it mean: not to repack at all?

How is unpacking different? After all, it is written, *Assist, yes, assist with him*” (Ex 23:5).

And about packing, too, it is said, *you shall stand yes stand them up with him* (Deut 22:4)

But it means this: It is a *mitzvah* from the Torah to unpack without payment,

but not to repack without payment; rather, for pay.

Rabbi Shimon said: Also to repack without payment.

Gemara Baba Mezia 32b

תִּ״שׁ אוֹהֵב לְפָרוֹק וְשׁוֹנֵא לְטָעוֹן מְצוּהָ בְּשׁוֹנֵא כְּדִי לְכוּף אֶת יָצָרוֹ

וְאִי סִלְקָא דְעַתְךָ צַעַר בְּעֵלֵי חַיִּים דְּאוֹרִייתָא הָא עַדִּיף לִיה אַפִּ״ה כְּדִי לְכוּף אֶת יָצָרוֹ עַדִּיף

Come and hear: If a friend requires help with unpacking, and a hater with repacking—

The *mitzvah* is towards his hater, in order to overcome his feelings.

Now if you were to think

“but relieving the suffering of an animal is a *mitzvah* from the Torah,

and so [unpacking the animal of the friend] must be preferable!”

(because the animal sprawled under the burden is suffering).

Even so, overcoming his feelings takes precedence.

Midrash Tanhuma, Mishpatim 1 (date uncertain)

ואלה. זה שאמר הכתוב, ועז מלך משפט אהב, אתה כוננת מישרים, משפט וצדקה ביעקב אתה עשית (תהלי' צט ד). כל העוז והשבח והגדולה והגבורה של מלך מלכי המלכים, הוא משפט אהב. בנוהג שבעולם, מי שהוא בעל זרוע אינו רוצה לעשות דבריו במשפט, אלא מעביר על המשפט, חומס וגוזל, ומעביר על דעת קונו, ונושא פנים לפני אוהביו וקרוביו, ועושה שלא כדין לשונאיו. אבל הקדוש ברוך הוא מלך מלכי המלכים, משפט אהב, אינו עושה דבריו אלא במשפט. הוי, ועוז מלך משפט אהב. מהו אתה כוננת מישרים. אמר רבי אלכסנדר, שני חמרים מהלכין בדרך שונאין זה לזה. רבץ לאחד מהן חמורו. חבירו עובר ורואהו שרבץ תחת משאו, אמר, לא כתיב בתורה, כי תראה חמור שונאך וגו' עזוב תעזוב (שמות כג ה). מה עשה. חזר וטען ומלוהו. התחיל מסיח עמו, עזוב קימעא מכאן, העלת מכאן, ערוק מכאן, עד שיטעון עמו, נמצאו עושין שלום ביניהם. וחבירו אומר, לא הייתי סבור שהוא שונאי. ראה היאך ריחם עלי כשראה אותי ואת חמורי בדוחק. מתוך כך, נכנסו לפונדק, אכלו ושתו ביחד ונתאהבו זה לזה. הוי, אתה כוננת מישרים משפט וצדקה:

These are the statutes

This is what is meant by the verse:

Might of the King Who loves justice! You founded fairness.

Justice/mishpat and righteousness/tsedakah within Jacob

You have established.” (Psalm 99:4)

All the power, and the praise, and the greatness and the strength of the King of King of Kings is this: *He loves justice.*

In the usual way of the world, a person with a strong arm has no desire to act with justice.

Rather, he ignores justice, is violent and robs, and ignores the mind of his Creator.

He lifts up his face toward those his friends and his relatives,

And acting without justice toward those he hates.

But the Holy One Blessed be He, the King of King of Kings,

loves justice and only acts with justice.

This is the meaning of “*Might of the King Who loves justice!*”

But what about the phrase “*You founded fairness etc?*”

Said Rabbi Aleksandri:

Two donkey drivers were walking on the road, and they hated each other.

The donkey of one of them collapsed.

The other one passed by, and saw him collapsed under his burden, and said:

“Is it not written in the Torah:

when you see the donkey of your enemy, etc., assist, yes assist with him” (Ex 23:5)?

What did he do? He went back, and repacked him and accompanied him.

He began to converse with him: “take a little from here, lift up here, scoot around here”

And by the time he was done repacking with him, they had made peace with each other.

And his fellow said: “And I thought he was my enemy!

See how he has cared for me when he saw me and my donkey in distress!”

Thence, they went into a tavern, and ate and drank together, and came to love each other.

Behold: “*You established fairness, justice/mishpat and righteousness/tsedakah...*” (Psalm 99:4)

Kli Yakar (Rabbi Shlomo Efraim Lunshitz, Lemberg and Prague 1550-1619)

וחדלת מעזוב לו עזוב תעזוב עמו. לומר לך דווקא שרוצה להיות עמך במלאכתו ורוצה להקים עמך
אז אתה מחויב לסייע לו אבל אם יושב לו ואומר הואיל ועליך מוטל הדבר חייב אתה להקים לבד,
ע"כ אמר וחדלת מעזוב לו כי מלת לו אין במשמעותו עמו
כי מותר לך להדול מלעזוב לו כשאינו רוצה להיות עמך במלאכתו,
ומכאן תשובה על מקצת עניינים בני עמינו המטילים את עצמם על הצבור ואינן רוצים לעשות בשום מלאכה
אף אם בידם לעשות באיזו מלאכה או איזו דבר אחר אשר בו יכולין להביא שבר רעבון ביתם,
וקוראים תגר אם אין נותנים להם די מחסורם כי דבר זה לא צוה ה' כי אם עזוב תעזוב עמו הקם תקים עמו כי העני
יעשה כל אשר ימצא בכחו לעשות ואם בכל זה לא תשיג ידו, אז חייב כל איש מישראל לסעודו ולהזקו וליתן לו די
מחסורו אשר יחסר לו ועזוב תעזוב אפילו עד מאה פעמים.

And you would refrain from assisting him; Assist, yes, assist with him. (Exodus 23:5)

This means: Specifically, if he wants to be together **with you** in his work,

And wants to lift the animal up with you, **then** you are required to assist him.

But if he sits down and says: "since this obligation falls upon you, now do it yourself..."

About this situation it says: "*and you would refrain from assisting him;*"

You are free not to help him, since he does not want to work with you.

And in this there is a reply to the small number of the poor of our people,

Who throw themselves upon the public, and do not want to do any work at all.

Even if they have some skill, or ability by which they might earn enough
to keep hunger from their home.

And make accusations if they are not given what they need.

But this is not the thing which God commanded, but rather:

*Assist, yes, assist **with** him (Exodus 23:5)*

*Raise up, yes, raise up **with** him (Deut 22:4)*

For the poor person should do everything in his power.

And if in spite of this he is unable to provide for himself,

Then every Jew is obligated to help him, and to strengthen him,

and to give him anything that he needs which he is lacking,

assist, yes, assist him.....even one hundred times!